

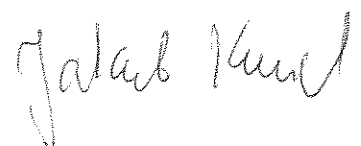
Mgr Jakub Kuciak

Streszczenie rozprawy doktorskiej**Tytuł rozprawy:** *Logoi samijskie w kontekście koncepcji dziejów oraz poglądów politycznych Herodota.***Promotor:** dr hab. Sławomir Sprawski, prof. UJ**Data przygotowania streszczenia:** 10 III 2020

Dysertacja stanowi analizę *logoi* samijskich, a więc trzech obszernych passusów z trzeciej księgi *Dziejów* Herodota, które dotyczą dziejów wyspy Samos w VI wieku p.n.e. Pierwsze dwa *logoi* (III 39 – 60; III 120 – 125) odnoszą się do postaci najśłynniejszego władcy wyspy – tyrana Polikratesa, natomiast trzeci *logos* (III 139 – 149) opisuje wydarzenia na wyspie już po śmierci wspomnianego władcy. *Logoi* samijskie, mimo że stanowią główne źródło wiedzy na temat Samos w VI w. p.n.e., nie doczekały się w nauce monograficznego opracowania. Tę lukę stara się wypełnić niniejsza dysertacja. Podstawowym jej celem dysertacji jest próba odpowiedzi na dwa fundamentalne pytania: 1) jaką rolę w Herodotejskich *Dziejach* odgrywały *logoi* samijskie oraz 2) jaką wartością odznaczają się jako źródło historyczne.

Pierwsze zagadnienie wiąże się z pierwotną konstrukcją dzieła Herodota, które najprawdopodobniej składało się właśnie z *logoi*, nie zaś z IX ksiąg, na które podzielone są dzisiejsze wydania. Badania prowadzone nad poszczególnymi *logoi*, np. nad *logos* babilońskim, pokazują, że historyk z Halikarnasu nie do końca starał się przekazywać wierne odzwierciedlenie opisywanej przez niego rzeczywistości, lecz zamieszczał w nich swoje przemyślenia bądź – co widać bardzo wyraźnie w *logoi* dotyczących Orientu – nawiązywał do dyskutowanych w świecie greckim zagadnień – np. dyskusja o tym, jaki ustroj jest najlepszy, zawarta w tzw. debacie ustrojowej (III 80 – 82). W dysertacji postawiona została teza, że podobnie należy patrzeć na *logoi* samijskie. Analizę przeprowadzono w odniesieniu trzech zagadnień, które według autora pracy odgrywają kluczową rolę w *logoi* samijskich, czyli a) Herodotejskiej historiozofii, na którą składają się przekonania o zmienności ludzkiego losu oraz zazdrości bogów; b) sposób, w jaki Herodot postrzegał kwestie etniczne (w szczególności w kontekście opozycji Hellenowie – barbarzyńcy; c) szeroko dyskutowanej w literaturze greckiej w drugiej połowie V wieku kwestii dominacji na morzu, którą w literaturze przedmiotu określa się mianem talasokracji.

Przeprowadzona w rozdziałach I i II analiza wykazała, że *logoi* samijskie są bardzo głęboko zakorzenione w Herodotejskiej historiozofii, o czym świadczy między innymi analogia (zarówno w odniesieniu do treści, jak i języka) z *logos* opisującym rozmowę Solona z Krezusem. Główna postać pierwszych dwóch *logoi* – Polikrates została ukazana jako postać, którą dosięga gniew bóstw, czemu podporządkowana jest cała konstrukcja *logoi*. Polikrates został poza tym przedstawiony jako postać znajdująca się na pograniczu świata greckiego i barbarzyńskiego, która nie rozumie lub ignoruje znaki, jakie przekazują bogowie w odniesieniu do jego nieustannego powodzenia, które jest zapowiedzią upadku i śmierci tyrana. Analiza poczyniona w dysertacji wykazała, że

w tym kontekście kluczową postacią jest faraon Amazis II. Kolejnym elementem, który wpłynął na kształt *logoi* samijskich, jest koncepcja talasokracji. Herodot jest jednym z autorów (obok Tukidydesa czy Pseudo-Ksenofonta), którzy poświęcili jej sporo miejsca, analizując jakie korzyści (np. polityczne, militarne, gospodarcze czy kulturalne) odnoszą te *poleis*, które dominują na morzu.

Ponieważ *logoi*, a wśród nich także *logoi* samijskie, mogą przekazywać zniekształcony obraz rzeczywistości, w nauce pojawiały się głosy podważające wiarygodność Herodota jako historyka, które wszelkie niedokładności zrzucały na karb niewiedzy historyka. Tymczasem pewne, faktycznie pojawiające się nieścisłości, co pokazały np. badania Roberta Rollingera, wynikają nie z niewiedzy Herodota, lecz z faktu przystosowywania przez niego materiału do kontekstu, w jakich występowały poszczególne *logoi*. Analiza *logoi* samijskich wykazała, że wszelkie nieścisłości (np. natury chronologicznej) należy rozpatrywać w wyżej zaprezentowany sposób.

Analiza przeprowadzona w rozdziale III, stanowi próbę odpowiedzi na pytanie o wartość *logoi* samijskich, jako źródła do dziejów Samos. Ich zawartość została skonfrontowana z innymi źródłami pisanymi oraz materiałem archeologicznym. W efekcie zostały wskazane w tekście miejsca, które można zidentyfikować jako zniekształcenia obrazu dziejów wyspy. Przeprowadzona analiza pozwoliła jednak postawić wniosek, że wspomniane zniekształcenia nie stanowią wystarczającej podstawy by podważyć wiarygodność obrazu przeszłości wyspy nakreślonego przez Herodota.

Jakub Kurat

Mgr Jakub Kuciak

A summary of the doctoral dissertation

The title of the thesis: Samian *logoi* in the context of Herodotus' concept of history and political views

Supervisor: dr hab. Sławomir Sprawski, prof. UJ

Date of the summary: 10 III 2020

The dissertation constitutes an analysis of Samian *logoi*, i.e. three substantial passages from the third book of Herodotus' *Histories*, which refer to the history of the island of Samos in the 6th century BCE. The first two *logoi* (III 39-60; III 120-125) deal with the first ruler of the island - the tyrant Polycrates, while the third *logos* (III 139-149) describes the events on the island following the ruler's death. The Samian *logoi*, despite being the main source of information on Samos in the 6th century BCE, have not to date enjoyed a monographic study in scholarly work. The present dissertation endeavours to fill that void. The main aim of the dissertation is an attempt to answer two fundamental questions: 1) what role the Samian *logoi* played in Herodotean *Histories* and 2) what value they possess as a historical source.

The first problem relates to the primary construction of Herodotus' work, which was most probably composed of *logoi*, and not of the nine books into which the present-day editions are divided. The research conducted on individual *logoi*, e.g. on the Babylonian *logos*, shows that the historian from Halicarnassus was not fully intent on presenting a faithful representation of the realities he described, but that he included in them his own reflections or - which is clearly apparent in the *logoi* on the Orient - he referred to matters discussed in the Greek world - e.g. the discussion as to which political system is best, included in the so-called constitutional debate (III 80-82). The dissertation posits a thesis that the Samian *logoi* should be viewed in a similar fashion. An analysis was carried out regarding three issues which, according to the dissertation's author, play a key role in the Samian *logoi*, i.e. a) Herodotean historiosophy, which includes views on the changeability of human fate and the envy of gods; b) Herodotus' perception of ethnic problems (particularly the opposition between Hellenes and barbarians); c) a subject widely discussed in the 5th-century Greek literature, that is the problem of dominance at sea, referred to in the literature of the subject as thalassocracy.

The analysis conducted in Chapters I and II has indicated that the Samian *logoi* are deeply rooted in Herodotean historiosophy; a fact which is, amongst others, supported by the analogy (both in terms of content and language) with the *logos* presenting Solon's conversation with Croesus. The main protagonist of the first two *logoi* - Polycrates, is depicted as an individual suffering gods' wrath, which underpins the entire construction of the *logos*. Polycrates is also portrayed as a character on the borderline between the Greek and barbarian world, who fails to understand or ignores gods' signs pertinent to his continuous success, which are a portent of the tyrant's downfall and death. The analysis made in the dissertation has proved that the key character in this context is pharaoh Amasis II. Another element which shaped the Samian *logoi* is the concept of thalassocracy. Herodotus is one of the authors (apart from Tucidydes and Pseudo-Xenophon) who paid it substantial attention, analysing what benefits (e.g. political, military, economic or cultural) are enjoyed by those *poleis* which dominate at sea.

Jakub Kuciak

Because *logoi*, including the Samian *logoi*, may convey a distorted image of reality, voices discrediting Herodotus as a historian have appeared among scholars, who blamed any inconsistencies on the historian's ignorance. Nevertheless, certain existing discrepancies are not due to Herodotus' ignorance but arise from his adaptation of the material to the context in which individual *logoi* appeared, which was borne out e.g. by Robert Rollinger's research. The present analysis of the Samian *logoi* has proved that all anomalies (e.g. those of chronological nature) should be considered in the above-mentioned fashion.

The analysis conducted in Chapter III constitutes an attempt to answer the question of the value of the Samian *logoi* as a source on the history of Samos. Their content was confronted with other written sources and archaeological material. As the result, places in the text have been identified which might be considered as distortions of the history of the island. The present analysis allowed, however, postulating the thesis that the above-mentioned distortions do not offer sufficient grounds to undermine the reliability of the image of the island's past as painted by Herodotus.

Jakub Kury